blava suspès enlaire, planant lleugerament sobre el Coll de Sant Ponç i sense força per a aplomar-se esquerda avall.

—És l'Auceiera —féu el pastor signant-li l'alçada amb un aixecament de parpres—. Ara i a darrera hora, si vos hi atrapéssiu, allà al cim, els moixonets vos treurien els uis. N'hi ha com a milers de milers, penseu... D'ací dalt cauen sobre els graners de la plana i deixin pas res per verd...

Una mica més avall de l'Aucellera, el muradal de la dreta s'esberlava com estisorat, i dos esquelaixos dentats ressortien atrevidament de tots els altres, semblants a dues grans urpes embrionàries.

—Què és allò d'allà? —preguntà la Mila, al reparar-ho.

—Les Pintetes. Aqueixes dues són les grosses i de l'altra banda del Coll cau la petita. De la carena del Badador se veuen totes tres de rengle, i per això de la gorga que hi ha a sota se'n diu la Gorga de les Tres Pintetes. En temps de la veior diu que erin d'argent colrat, i les encantades les muiavin en les aigues mortes de la Gorga i després hi escarpien a les persones que volien mal per a que les hi quedés, de bona jovenesa, la cabeiera blanca com un moixei de cànem.

El pastor, sense ganes d'enraonar, no allargava les explicacions, i tornaven a caminar en silenci, fins que un nou accident del paratge desvetllava en la Mila una nova curiositat.

Fins aleshores el còrrec havia anat caient, i a l'arribar sota mateix de les Pintetes, el pastor i la Mila

es trobaren en el lloc més enclotat. El tallat dels rampants s'obria en forma de *v*, i les parets, de grossos crostons que ressortien uns dels altres com una granança empedreïda en la pell escatosa d'un gran monstre, regalaven d'aigua mateix que acabessin de copsar una gran ploguda, i eren tots cendrosos de les naixents blavors del cel que emmirallaven apagadament. Al cim de tot, el dia rebentava, i sa clarícia semblava enfosquir més l'ombriu de la collada.

—Quina por que fa això! —murmurà la Mila resseguint-ho tot amb la mirada i acotant-se els braços contra el cos.

—Sem al Clot del Pas de Llamps. Si mai tinguéssiu qualque animeta dolenta agraviada, hi pàssiu pas ací tota soleta. Un roc que vos gitessin de les Pintetes vos deixaria planera com una hòstia. Jo m'hai desvesat fa temps de venir-hi amb la costura... Hi ha pas que fiar braument.

I una rufagada seriosa arrugà el front del pastor. Ara la Mila, vegent-hi bé en aquella fosquedat, examinà de caire les faccions de l'home i les hi trobà quelcom d'estrany i de sobreposat; una expressió que li era desconeguda. Tot seguit un esfereïment li atravessà el cor. «¿I si fos ell mateix l'animeta dolenta de què parlava, i de repent, es girés contra ella?». A tal pensament la dona sentí que s'esblaimava i quedà aturada en sec. El pastor, creient que ho feia per l'estretor del camí, passà endavant tranquil·lament. La capa roja, plegada i entravessada a les espatlles, li tapava coll i esquena fins a plec de braç, i la inflor del sarró, amagat sota el burell, li

feia com un gran gep. La dona hi fixà llargament les ninetes, encara dilatades de l'esglai, en aquella esquena. No: el pastor no ho era una animeta dolenta; ella n'estava certa i segura com de sa mateixa vida; mes... —i la idea sospitosa prengué un viarany més dissimulat per a desvetllar novament la inquietud— mes... els homes, fins sense ésser dolents, tenen dèries, tenen follies que de vegades els hi fan donar empassegades, caigudes que traspassen totes ses intencions i els hi capgiren la consciència. Diu l'adagi que l'ocasió fa el lladre, i ells en aquell punt estaven dins d'un abim, lluny de la vista i de l'oí de tota persona nada; sols Déu els sabia en aquell lloc i podia ésser únic testimoni de llurs actes; mes qui té un mal punt no se'n recorda pas d'amagar-se de Déu; pensa sols en els homes...

I la Mila, estremida per un llarg calfred, revegé, en l'obagor gebrada de Pas de Llamps, aquella mirada calda, devota, infinida, que esborrà allà, en l'aixart, el matí de la desfeta, la vermellor dels llavis de l'Arnau de Sant Ponç, trencant per arreu el corrent atractívol que s'havia establert entre el minyó i la dona. Aquella mirada semblava una revelació, una prometença... Doncs, què tindria d'estrany que...? I la dona, sangglaçada, admeté la possibilitat de l'ocurrència paorosa.

Fou un nou minut d'esfereïment instintiu; mes, de repent, com si obrissin la porta d'un sarau en plena nit, son espaume s'omplí de resplendors que l'encegaren, i una turbulència brunzidora l'eixordà. De cop i volta vegé clar en el fons de la seva ànima, i sentí sense ombra de dubte o de misteri que si hagués esdevingut o esdevingués *la cosa aquella*, ella, vençuda, rendida abans de lluitar, no trobaria pas en son si un impuls de revolta o de defensa. No: si ell, l'home savi i bo, allà en la tranquil·litat asserenada de les cimes o aquí, en la fosca temptadora del pregon, s'hagués acostat a n'ella i l'hagués presa entre sos braços, tal com prenia a l'anyellet tot just eixit de les entranyes de l'ovella, ella no hauria pas tingut virior de cridar, no hauria pas tractat de fugir, no hauria pas trobat un mot de refús o un alè de despit... No, no: ella s'hauria deixat prendre mansament, joiosament, s'hauria deixat estrènyer contra aquell pit emparador i anihilada en la delícia de les delícies, hauria donat de grat a l'amic la claror de ses nines, la cremor de sos llavis, la sobrera ventura de son cos... I amb l'esguard emboirat pel deliqui del somni, la dona gustà les dolçors de l'amorosa abraçada i es sentí transportar cap als móns de misteri que visitava ell sol quan la seva ànima s'absentava de la terra.

El pastor es girà tot d'una.

—Vatua conques! Ja vos heu donada?

La Mila, caminant d'esma, s'havia endarrerit i acabava de quedar novament aturada. Les paraules de l'home la sobtaren com un tret inesperat. Tractà de somriure i contemplà el pastor amb l'esguard atònit amb què es guaita lo incomprensible, lo que està fora de lo natural.

Allà, a una dotzena de passes s'estava ell, esperant-la, aturat, amb son aire calm i serè de costum i amb l'eterna rialleta vagant sobre sos llavis.

La dona es vegé amargament ridícula a sos mateixos ulls. Ell tenir un mal punt? ¿Ell tractar de prendre-la amb l'avidesa folla del desig o amb la fortalesa engallardida d'una gran voluntat? Quina bogeria...! I l'evidència d'aquella nova decepció li fuetejà vergonyosament el rostre com un sarcasme. Se sentia bella, saborosa, cobejable i cobejada pels homes; les feres vicioses de l'aplec primer, les colles ciutadanes de caçadors després, i a tota hora la plenitud anhelant de la seva ànima li ho havien prou demostrat. Doncs, si així era, ¿per què no la cobejaven també, per què no mossegaven en ella com en fruita dolça i madura, a punt, aquells dos homes —en Matias i el pastor— als qui ella havia volgut fer do generós de si mateixa? En Matias la tenia com es tenen totes les habituds: sense cap encís, sense cap sorpresa, sense cap recança; ni una espurna del caliu sagrat havia pogut prendre en aquella animeta freda per a animar-la i fer-li brollar la flama enartadora. ¿I el pastor? El pastor no la tenia ni la voldria tenir de cap manera. Abans, com després de la desfeta, havia estat per a ella, el mateix que per a la jove del mas, que per a en Baldiret i fins per a les mateixes bèsties, una mena de providència benefactora que tot ho emparava per igual, sense distincions ni preferències.

De repent, aquella providència tocà el braç de la dona, la qual, sorpresa enmig de ses meditacions, féu un salt enrera.

—Sempre vos esglaieu, tanmateix! Un hom diria que seu feta d'argent viu... Ah! aqueixos nyirvis,

aqueixos nyirvis, ermitana...! —I el pastor l'amenaçà carinyosament amb sa mà cuirosa.

—Anava distreta —confessà la dona.

—Ho cregui pla bé! I que teniu una mena d'anar distreta que repareu pas mai en res. Atrament, jo volia dire que ara ja podem enraonar. Mentris vai per cataus amagats i a les fosques, m'estimi més moure els uis que la llenga. Un hom sap pas tot lo que la muntanya pot dure al damunt, enteneu? Ara, con pusqui escampar la vista, ja és atra cosa.

Aleshores la Mila s'adonà de dues coses que li havien passat per alt: una, de que ja era dia clar, l'altra, de que estaven per a sortir del Coll de Sant Ponç. Vint passos enllà, el muradal de la dreta s'estroncava, quasi bé tallat a plom, i el Coll desapareixia sobtadament com un carrer que s'acaba. Omplia el buit un pany de cel clarífic i llis com una lluna d'espill, i dalt del segat altíssim, com rematant-lo, s'aixecava un esqueix de penyaral solitari i airós com una torricel·la de castell migeval.

—Sembla la Fita dels Moros —digué la Mila, signant-lo.

—Hi ha pas poca diferenci, ermitana! —li respongué el pastor—. La Fita és un granet de mill pel Jueu de Pom-Xiscleny... Això pot éssere que tinga alçària com a deu campanaris de l'ermita, i posat allà al cim un hom s'afiguri pas més que un mosquit... Hi vai muntar pel dret fa anys i vai perillar de pèrdere la serva. Cosa més enesprada! Hauríeu dit que feia peuet a la punxa d'una agulla.

Fora del Coll tota l'amplada riallera de l'espai es